

ΠΩΣ ΑΝΑΛΥΟΥΜΕ ΕΝΑ ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ

Εξετάζουμε το έργο:

- **ΘΕΜΑΤΙΚΑ** δηλαδή το περιεχόμενο του έργου, περιγράφουμε τα οπτικά του στοιχεία και καταγράφουμε τι απεικονίζει.
- **ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ** δηλαδή τη σύνθεση του έργου, αναλύουμε τη δομή του έργου, τα μέρη του έργου (την εικαστική γλώσσα: αρχές και στοιχεία σύνθεσης).
- **ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ** δηλαδή την ερμηνεία του νοήματος ή μηνύματος του έργου, την πρόθεση του καλλιτέχνη (έκφραση), αλλά και την αντίδραση του θεατή απέναντι στο έργο (συναισθήματα, προσωπικές προτιμήσεις)

ΘΕΜΑΤΙΚΑ

*** Καλλιεργούμε στους μαθητές μας την παρατήρηση, την περιγραφή και την έρευνα.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- Να παρατηρήσετε το έργο σε μεγέθυνση (στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή σε διαφάνεια) και να καταγράψετε κάθε λεπτομέρεια του έργου (με λόγια ή/και σχέδιο).
- Να περιγράψετε τι βλέπετε σε έναν συμμαθητή/τρια σας που δεν έχει οπτική επαφή με το έργο (σα να μιλάτε στο τηλέφωνο).

Προτεινόμενες ερωτήσεις προς τους μαθητές:

- Τι μορφή τέχνης είναι το έργο αυτό; Προσδιορίστε αυτό που βλέπετε.
- (Είναι ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική και τα λοιπά).
- Τι μέγεθος έχει το έργο;
- Τι απεικονίζει;
- (Περιγραφή και απαρίθμηση των οπτικών δεδομένων: αντικείμενα, πρόσωπα, σπίτια, ζώα ή φόρμες και τα λοιπά).
- Τι κάνουν οι φιγούρες;

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ

*** Καλλιεργούμε στους μαθητές μας την κριτική σκέψη.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- Να διακρίνετε και να εξετάσετε τα εικαστικά στοιχεία σύνθεσης που αποτελούν το έργο όπως: σημεία, γραμμές, σχήματα, επίπεδα, χώρους, φόρμες, χρώματα, υφές.
- Να συγκρίνετε τα πιο πάνω στοιχεία και να εξετάσετε τον τρόπο με τον οποίο τα έχει συνθέσει ο καλλιτέχνης για να δημιουργήσει ένα ενιαίο σύνολο (τις αρχές σύνθεσης όπως: ισορροπία – συμμετρία, ασυμμετρία, αντίθεση, ρυθμός, κίνηση, έμφαση).
σημ. δέστε το σχετικό φυλλάδιο "εικαστική γλώσσα" που επισυνάπτεται.

Προτεινόμενες ερωτήσεις προς τους μαθητές:

1. Στοιχεία Σύνθεσης

- Χώρος και απόσταση
- Πώς εκφράζει ο καλλιτέχνης την απόσταση;
- Τα αντικείμενα απεικονίζονται κοντά ή μακριά; Γιατί;
- Πώς δημιουργείται η απόσταση;
- Χρώμα, τόνος, υφή, φόρμα
- Τι θα σχολιάζατε για: α) τις γραμμές, β) τις φόρμες, γ) τις υφές και δ) τα χρώματα του έργου;
- Είναι έντονη η παρουσία του χρώματος;

- Υπάρχει αντίθεση χρωμάτων;
  - Τι επιτυγχάνει ο ζωγράφος με την ιδιότυπη χρήση του χρώματος;
  - Γιατί ο καλλιτέχνης χρησιμοποιεί τα συγκεκριμένα χρώματα;
  - Πώς δημιουργείται η ατμόσφαιρα;
2. **Αρχές Σύνθεσης**
- Είναι το έργο συμμετρικό ή όχι; Πώς επιτυγχάνεται η ισορροπία;
  - Προς τα πού επικεντρώνεται η προσοχή του θεατή;
  - Γιατί ο καλλιτέχνης θέλησε να δούμε πρώτα κάτι συγκεκριμένο;
  - Από ποια στοιχεία δίνεται η εντύπωση της κίνησης;
  - Αν υπάρχει ρυθμός στο έργο από ποια στοιχεία σύνθεσης επιτυγχάνεται (π.χ. από την εναλλαγή σκοτεινών και ανοικτών χρωματικών τόνων).
  - Προσδιορίστε τους άξονες της σύνθεσης, τις ζώνες- ενότητες στον πίνακα σχεδιάζοντας τους σε άδειο πλαίσιο.
3. **Μέσα, υλικά, εργαλεία**
- Το μέσο επηρεάζει τη μορφή του έργου.
  - Πώς φτιάχτηκε;
  - Ποια είναι η σημασία των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν;
4. **Τεχνικές**
- Ποιες τεχνικές έχουν εφαρμοστεί σ' αυτό το έργο; Αναφερόμαστε στη διαδικασία επεξεργασίας του υλικού. Παράδειγμα: τεχνική του σφουμάτο, του κολάζ, του πουαντλισμού, της αφαιρετικής γλυπτικής, της προσθετικής γλυπτικής.
5. **Ύψος – Στιλ -Τεχνοτροπία**
- Γιατί ο καλλιτέχνης προσεγγίζει το θέμα του με το συγκεκριμένο τρόπο;
  - Σε ποια περίοδο, κίνημα, σχολή, πιθανόν ανήκει το έργο; Αιτιολογήστε την άποψη σας.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΑ

*** Καλλιεργούμε στους μαθητές μας την κριτική σκέψη και την αποδοχή της διαφορετικής άποψης και έκφρασης.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- Να βρείτε πληροφορίες:
  - α. για τον καλλιτέχνη, (το βιογραφικό και τις απόψεις του),
  - β. συνθήκες κάτω από τις οποίες δημιουργήθηκε το έργο (βασικά χαρακτηριστικά της εποχής του κινήματος που ανήκει).
  - γ. για το πώς αντιμετωπίστηκε από το κοινό και τους κριτικούς στην εποχή του και το πώς αντιμετωπίζεται σήμερα.
- Έχοντας υπόψη σας το κοινωνικό –πολιτικό σκηνικό της εποχής και τη μορφική ανάλυση του έργου που έχει προηγηθεί να αναπτύξετε και να αιτιολογήσετε τις απόψεις σας σχετικά με το νόημα ή το μήνυμα του έργου.
- Να εκφραστούν και να συζητηθούν οι προσωπικές προτιμήσεις σας (αρέσκειες ή απαρέσκειες).

Προτεινόμενες ερωτήσεις προς τους μαθητές:

- Πιστεύετε ότι ο καλλιτέχνης έχει προσεγγίσει το σκοπό του σε σχέση με τον τίτλο που έχει δώσει στο έργο; Αιτιολογήστε την άποψη σας.
- Υπάρχει συμβολισμός στο έργο; Είναι εμφανής ή όχι; Υπάρχουν επιμέρους συμβολισμοί ή σύμβολα ;

- Εκφράζονται μέσα στο έργο απόψεις προσωπικές, πολιτικές, πολιτιστικές, ηθικές, φιλοσοφικές, κοινωνικές, ιδεολογικές ή άλλες.
- Ποιο τίτλο θα δίνετε σ' αυτό το έργο; θα δίνετε έναν τίτλο περιγραφικό ή έναν τίτλο ποιητικό;
- Έχει επίδραση στο έργο το κοινωνικό, πολιτικό, θρησκευτικό σκηνικό της εποχής;
- Πώς αντιλαμβάνεστε αυτή την επίδραση στο έργο;
- Τι συναισθήματα, σκέψεις, ιδέες και εικόνες σας γεννά η παρατήρηση του έργου; Με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται αυτό από τον καλλιτέχνη;
- Πιστεύεται ότι το έργο μας αποκαλύπτει τον ψυχικό κόσμο του καλλιτέχνη;
- Το έργο αυτό εκφράζει τις σταθερές του κινήματος που ανήκει;
- Τι εκφράζει, κατά την γνώμη σας, αυτό το κίνημα μέσα στο χώρο και στον τόπο που αναπτύχθηκε;
- Τι πιστεύετε για το ρόλο του κινήματος ή της σχολής στην Ιστορία της Τέχνης;
- Να συγκρίνετε το κίνημα στο οποίο ανήκει το έργο με ένα άλλο κίνημα και να αναφερθείτε: στην ισορροπία, στην κίνηση, στην αναπαράσταση και τα λοιπά.
- Θεωρείτε ότι το έργο είναι αριστούργημα, καλό, μέτριο ή αποτυχημένο; Δικαιολογήστε την άποψη σας.
- Ποια είναι η πρώτη λέξη ή η πρώτη φράση που έρχεται στο μυαλό σας, όταν κοιτάτε αυτό το έργο; Θα θέλατε να το έχετε στο δωμάτιο σας ή στο σπίτι σας;
- Σας αρέσει αυτό το έργο; Να υποστηρίξετε την άποψη σας.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Για την κατανόηση των εικαστικών τεχνών απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατανόηση βασικών εννοιών που σχετίζονται με αυτές όπως τα στοιχεία και οι αρχές σύνθεσης.

Τα στοιχεία της σύνθεσης είναι τα εκφραστικά μέσα τα οποία χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης για να δημιουργήσει το έργο του. Οι αρχές είναι ο τρόπος με τον οποίο τα συνθέτει για να δημιουργήσουν ένα ενιαίο σύνολο. Οι αρχές μας καθοδηγούν πως να χρησιμοποιούμε τα στοιχεία. Μας βοηθούν στο να εκφράσουμε τις ιδέες μας. Είναι η γραμματική των εικαστικών τεχνών και είναι η γλώσσα με την οποία μπορούμε να επικοινωνούμε για την Τέχνη. Τα στοιχεία και οι αρχές της Τέχνης χρησιμοποιούνται μαζί σ' ένα έργο. Δίνουν καλύτερο αποτέλεσμα όταν συνυπάρχουν και αλληλεπιδρούν. Ένα έργο τέχνης θεωρείται ολοκληρωμένο μόνο όταν τα επί μέρους στοιχεία δένουν στο σύνολο.

Τα στοιχεία και οι αρχές της σύνθεσης χρησιμοποιούνται στη δημιουργία των έργων Τέχνης αλλά είναι πολύ βασικά και για να αναλυθούν τα έργα Τέχνης.

Στοιχεία Σύνθεσης

- Σημείο
- Γραμμή
- Σχήμα
- Φόρμα
- Επίπεδο
- Όγκος
- Επιφάνεια
- Υφή
- Χρώμα
- Τόνος
- Επαλληλία - Τομή - Επικάλυψη
- Χώρος - Είδη Χώρου: Δισδιάστατος / Τρισδιάστατος, θετικός / Αρνητικός
Πραγματικός / Ζωγραφικός, Ιδεατός / Αφηρημένος / Κυβιστικός / Κιναισθητικός, Ονειρικός ή Υποκειμενικός, Προοπτικός, Ατμοσφαιρικός

Βασικές Αρχές Σύνθεσης

- Ισορροπία - Συμμετρία, Ασυμμετρία
- Ενότητα
- Αρμονία
- Αντίθεση
- Ρυθμός
- Κίνηση
- Αναλογίες
- Έμφαση
- Ένταση
- Μοτίβο
- Ομαδοποίηση
- Ανάπτυξη (Διαφοροποίηση μεγέθους)

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Β.Δ.Α ΤΕΧΝΗΣ

ΠΗΓΕΣ: Αναλυτικά προγράμματα Τέχνης, Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου
Σημειώσεις Δρ Γ. Σιγάλα για αφίσες Α' Λυκείου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Ελλάδας
Σημειώσεις κας Τ. Γιακουμάτου για Ανάλυση Έργων Τέχνης: <http://www.netschoolbook.gr/history.html>